

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vindex Libertatis Ecclesiasticae || Et Martyr || S.
Engelbertvs || Archiepiscopus Co-||loniensiſ Princeps ||
Elector, &c.**

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1633

Notatio ad Caput Quadragesimum secundum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9728

A perant verò illi fratres, amouentque à sepulchro humum: & ecce viscera martyris adeò cernunt recentia, ac si illa hora è corpore extracta essent. Nihil in eis corruptionis, nihil fœtoris sentiri potuit, cum tamen iam quatuordecim hebdomadas tumulata fuissent. Admirantur fratres haud vulgariter, agnoscunt Dei virtutem & martyris merita: collecta viscera in scrinio reponunt, & ante altare honorificè condūt.

Notatio ad Caput Quadragesimum secundum.

B S. Godefridus.

IN notatione huius capituli Arnsbergensium Comitum conditionem, sedem, & genealogiam obiter ostendam. Ac principio quanta eorum fuerit ditio, testantur literæ, quibus (vt earum verba retineam) Godefridus & Anna Cliuica Comites Arnsbergenses, anno 1368. 25. Augusti Colonienſibus vendiderunt Comitatum Arnsbergensem cum iuribus, dominijs, iurisdictionibus, altis & bassis, ac mero & mixto imperio, ac specialiter cum castris & oppidis in Arnsberg, in Nehem, in Greuenstein, in Euersberg, in Hachen, item in villis & oppidis in Hustene, in Aldendorp, in Sundern, in Langescheidt, in Hachen, in Frehenolen, in Stegenhagen, in Bodensfelde, in Mescheide, item cum villis & Parochijs in Korbecke, Allagen, Bremen, Voifwinkele, Eggrinhufen, Balue, Affele, Stocheim, Hieluede, Kalle, Velmede, Remmelinghufen, Bye, Reste, Weenholthufen, Haerbocke, Yffelpe, Oeueren kirchen, Esselne, Wurmbecke, Lene, Ouerfunderne, Oldinge, Berghufen, ceterisque villis & parochijs vniuersis, item cum dignitate officio, seu prerogatiua iuris primipilariatus seu antebellatoris inter Weseram & Rhenum, nec non cum omnibus & singulis hominibus, ministerialibus, castrensibus, fidelibus, vasallis, militaribus, oppidanis, villanis, litonibus, seruis, & ancillis & subditis quibuscunque & cæter.] Hæc ad verbum ex literis, quas præter Godefridum & Annam Comites, sigillarunt: Antonius de Reidere, Rutgerus dictus Kettelere, est primipilares. Heidenricus dictus de VVolff, Arnoldus Hacken, VVilhel-

Emptio
Arnsber-
gensis co-
mitatus.

Arnsber-
gensis co-
mitatus
latitudo.

Arnsber-
gensium
comitum
ius inter
Rhenū &

Vifurgim
lariatus.

Arnsbergensis descriptio.

Arx Arnsbergensis.

Oppidum Arnsberg.

Abbatia VVedinghufen.

Stirps Arnsbergensis.

mus dictus Quaterlandt, Arnoldus de Berninghufen, Ioannes dictus Schureman, & Conradus dictus VVrede, armigeri castrenses, & fideles, nec non proconsules, Consules, ac Vniuersitates, oppidorum, Arnsberg, Nehem, Greuenstein, Hirtzberge. ^A

Deinde vetusta horum Comitum sedes etiamnum appellatur Arnsberg, (id est, Aquilinus Mons) quam descripturus ex naturali ipsius situ, in tres diuido partes; Arcem videlicet, oppidum, & Monasterium. Arx in editiore montis cacumine sita, continens illi oppidū atque monasterium ad radicem montis pendulum, cum circumfluente Amne Rura iucundissimè despicit. Nam in promontorio sensim decliuitres quasi diuersæ ciuitates conspiciuntur protrusæ, quas inter, primum & altissimum obtinet locum Arx, putei profunditate, reliquisque defensionis atque habitationi necessarijs munita, ad cuius ascensum protuberantes in media ciuitate tumuli faciliem viam aperiunt, atque sternunt. Arcem deinde excipit ciuitas, Furstenbergicorum palatio nobilis, quod reliquas ædes iucundissimo suo prospectu & aeris salubritate longè superat. Denique in inferiori colle aspectui obijcitur S. Laurentij, ordinis Præmonstratensis Abbatia, hortis ac syluulis mire solitariorum animos recreantibus circumdata, ex qua Sanctorum Colonensium Catalogo adscribitur B. Richardus Anglicus, cuius natalis est tertio Kal. Ianuarij. ^B
Vide Natales SS. Ord. Cisterciens. ^C

Nunc porrò Arnsbergensium Comitum Genealogiam simul & Ritbergensium ex Archiuis Westphalicis erutam dabo.

Anno Christi 660. floruit Guntherus de Arnsberg, atque anno Christi 935. ludis equestribus interfuit Otto Comes de Arnsberg.

Anno

A Anno 1007. celebris fuit Godefridus Comes Arnsbergensis. Circa annum verò 1050. clarus Fridericus senior Comes in Arnsberg, cuius vxor fuit N. filia Ottonis Bauari soror Henrici Crassi,

D habebat illa sororem alteram nuptam Ottoni Cappenbergensi Patruo S. Godefridi, ac tertiam matrimonio iunctam Hermanno de Caluele, seu Rauensbergensi, ex quo Otto, atque Henricus de Rauensberg prodierunt.

A Friderico ac Bauara quatuor numerantur

rantur filii procreati. Primus **Fridericus** ^A
 ab inquieto animo, dictus **Bellicosus**, Bellū
 enim gessit contra **Fridericum Colonien-**
sem, anno 1102. quo tempore ab Imperato-
 re proscriptus fuit; **Burchardum** cepit Mo-
 naster. anno 1105. **Castrum Weuelsburgēse**
 restauravit ac muniuit anno 1122. Tandem ^B
 cum improbius piis **Generi sui S. Godefri-**
di Cappenbergensis conatibus obsisteret,
 in prædicti castri, quo & **S. Norbertum** te-
 nebat conclusum, obsidione mortuus, an-
 no 1123. Alter **Friderici senioris filius Hermannus** inter-
 fuit prælio **Wolfingholtensi**, sub annū 1115. contra **Henricū** ^C
V. Imperatorem suscepto. Tertius **Friderici senioris ex Ba-**
uarâ filius Henricus in Italia fuit cum **Henrico Imperatore**,
 & apud Pontificem pro Imperatore obsidem egit, anno
 1112. Quartus **Friderici senioris filius Godefridus de Kuick**,
 qui cum fratre **Hermanno** occidit **Florentium Nigrum**
Hollandiæ Comitem.

Friderico Bellicoso liberi fuerunt. ^{1. N. ma-}
 trimonio iuncta **S. Godefrido Cappenbergensi.** ^{2. Sophia}
Nupta Bernhardo III. Lippiensi, ac tertius **Conra-**
duſ Comes in Arnsberg, qui in prælio con-
 tra **Bernardum Episcopum Paderbornen-**
sem suscepto, occubuit circa annum **Chri-**
sti 1143. Reli-

A Reliquit Conradus hæredes, Godefridum
Comitem in Arnsberg; & Comitem (D) Héricum D
fundatorem monasterij Wedinghausani
Canonicorum Præmonstratensium, in quo
ipse tandem neglectis mundi honoribus
monasticam professus vitam, fatis conces-
B sit, anno 1157.

Henrico fundatori Wedinghausano ex
coniuge, quantum conijcere licet Agnete
de Rudenberg & Stromberg tres fuere fi-
lij, ac duæ filiæ. Quarum Senior N. Simoni nupta
Comites dedit Tecklenburgicos, cuius Simonis progeniem, ^{Stirps} Tecklen-
C vt propter Patriæ historiam paulo altius hic repetam, sciat ^{burgicâ.}
velim Lector: ab Henrico Comite in Ritberg, eiusque con-
iuge Beatrice Suueua relicta Godefridi Cappenbergensis
vidua, prognatam fuisse filiam Eilicam, quæ nupta Elimaro
II. Comiti Altenburgico florenti circa annum 1120. qua-
tuor peperit liberos: I. Christianum Altenburgicum mari-
tum Cunegundis vltimæ Comitis in Loken, *ex qua tum iunio-*
rem genuit Christianum, qui in pugna Harterico Archiepiscopo Bre-
mensi contra Frisios datâ occubuit, tum Mauritium, qui ex filia Comi-
D *tis Swalenbergensis Oldenburgicos Comites ac Dania Reges procreauit.*
E reliquis tribus tuere. II. Otto Præpositus Bremensis, ac III. II.
Henricus Altenburgicus, qui ducta in coniugem Salome III.
Geldrâ filium genuit Henricum Humilem Anno 1234. oc-
cisum. Demum IV. Eilica nupta Simoni Tecklenburgi- IV.
eo, cui peperit Simonem Generum Henrici Fūdatoris We-
dinghusani, de quo hic, & cuius nunc reliquas proles persequar.
Ii Excel.

Excelsit inter eas (E) Henricus Nobilis Comes in Arnsberg, patronus monasterij Widinghaufani, qui vna cum vxore Ermgarde ibidem sepultus est, vt indicant hi in domo capitulari inscripti versus.

*Henricus Comes & Ermgardis Comitissa.
Quorum sunt ossa monumenti condita fossa
Hos Deus in regno faciat gaudere superno,
Namque fuerunt loci constantes huius amici.*

Vixit vterque adhuc anno 1203. post obitum verò posteritas vtriusq; memoriam honorifice excitato mausoleo coluit. Fuit huic Henrico frater Henricus Iunior, captus à fratre anno 1165. quâ de causa bellum graue indictum fratri, & Arnsberga obfessa captaque, sed frater iam squalore carceris obierat, relicto filio Henrico Nigro, ex quo Henricus itidem Niger Nobilis vir ab Arnsberg nominatus circa annum Christi 1263.

Deinde Henrici soror ALEIDIS HENRICI WEDINGHVSANI FVNDATORIS FILIA ADOLPHI ALTENANI COMITIS VXOR FVIT, ATQVE AVIA S. ENGELBERTI ARCHIEPISCOPI COLONIENSIS. Tum Godefridus ab Henrico Wendinghaufano fundatore profatus, qui cum cruce signatis in terram sanctam profectus est circa annum 1215.*

* Vide supra pag. 56.

Henricus quoq; Nobilis Comes in Arnsberg, Henrici filius ex coniuge Ermgarde, filiam genuit Ermgarden, ac filios Henricum, Hermannum à Rudenberg, de quo infra in prosapia Ritbergenfium,

TUM

A tum (S) Godefridum successorem, de quo il- 3
 lud in Cæsario lib. huius cap. 41. accipio mi-
 raculum, quod in eleuatione intestinorum
 S. ENGELBERTI accidit. Quamuis & hic
 Godefridus (S) cognominem habuerit fi- 6
 lium, cuius vxori Beatrici à Ritberg statu-
 B tum est Epitaphium in ambitu VVeding-
 hausano.

*Morte erepta iacet quondam Comitissa Beatrix,
 Hac fuit Arnsberg dominans, sed sanguine Ritberg.*

Huic Godefrido frater fuit Fridericus, ac soror Aleidis
 nupta Bernardo IV. Lippiensi Comiti: filij autem ex Bea-
 trice coniuge Ioannes Canonicus Traiectensis, Præpositus
 C Meschedensis, Godefridi naturalis pater, ac (S) Lude- 9
 vvicus successor, qui post fatalem suum an-
 num 1313. ex vxore sua Peronetta Iulia-
 censi reliquit (S) VVilhelmũ primogenitũ 3
 Comitẽ in Arnsberg, adhuc anno 1338. viuũ
 cuius primogenitus (R) Godefridus Mare- 8
 D scalcus VVestphaliæ Arnspergẽsem vendi-
 dit Comitatu. Obijt ipse 1371. sepultusq; in
 Mariano summæ ædis Coloniensis sacello.
 Huius Godefridi vltimi Patruï ac fratres Comit̃s Wilhel-
 mi fuerunt.

I. Godefridus ex Scholastico Monasteriensi, Osnabur- 1.
 gensis postulatus Episcopus, dein etiam Episcopus Bremen-
 sis

sis, cui hoc Stadæ in choro veteris monasterij S. Gregorii legitur inscriptum Epitaphium. ANNO DOMINI M. CCC. LXIII. IN DIE B. BARBARÆ OBIT VENERABILIS PATER DOMINVS GODEFRIDVS NOBILIS DE ARNSBERGE S. BREMENSIS ECCLESIAE ARCHIEPISCOPVS HIC SEPULTVS, ORATE PRO EO, QVI PER DVODECIM ANNOS MVLTAS INIVRIAS A SVIS FVIT PASSVS: SED TRIBVLANTES EVM GRAVITER A DEO PVNITI SVNT.

NB. *Vindicta diuina in tribulantes virū bonum.*

2. II. Fridericus Abbas Steinfeldensis curator & Archiepiscopus Bremensis.
3. III. VValramus Canonicus Aquensis, Præpositus Melcheden.
4. IV. Ioannes.
5. V. Gerardus Canonicus S. Gereonis.
6. VI. N. VWilhelmi & horum quinque Comitum Soror fuit professa ad S. Ceciliam Coloniae.

Huius verò ipsius Godefridi postremi fratres numerantur, VWilhelmus Præpositus Melchedensis, Conradus Canonicus Osnaburgensis, Mechtildis & Aleidis sorores.

Subtexo nunc Comitū Ritbergenſium profapiam, qui originē suam ducunt ab Henrici Nobilis & Ermgardis filio (AA) Hermanno de Rudenberg, Burgrauio in Stromberg, & Domino in Ritberg, filius eius (BB) Conradus Comes in Arnsberg, Dominus in Ritberg, genuit (CC) Fridericum Comitē Ritbergenſem, qui (DD) Ottonem reliquit hæredem, Otto (EE) Conradum Comitē Ritbergenſem; Conradus ex Beatrice Bronckhorſtiana ſuſcepit filias Aleidem in matrimonio collocatam Comiti Hoienſi, & Gertrudem nuptram Conrado Comiti Diepholdij, qui anno Chriſti 1426. in Friſia periijt, ſuperſtitibus liberis Ottone, Ioanne, Gerharde Archiepiſcopo Bremeniſi, & Conrado.

AA
BB
CC
DD
EE

Caput